

Obytný soubor vil na Babě získal označení Evropské dědictví

Jako součást mezinárodního projektu „Werkbund Estates in Europe 1927–1932“ získal v roce 2020 obytný soubor vil v městské památkové zóně na pražské Babě nejvyšší ocenění pro památky – označení Evropské dědictví (European Heritage Label). Těto pocty od Evropské komise se dostane jen památkám celoevropského kulturně-historického významu.

Cesta k udělení tohoto prestižního ocenění nebyla krátká. Již roku 2013 došlo ke znovupropojení zástupců všech šesti lokalit, v nichž se podařilo na přelomu 20. a 30. let 20. stol. experimentální obytné soubory realizovat. V rámci pracovní sítě představitelů Stuttgartu, Brna, Prahy, Vratislavi, Curychu a Vídně probíhala živá komunikace ohledně péče o hodnoty těchto jedinečných architektonických souborů i jejich dalšího směřování a nových funkcí. Intenzivní spolupráce vyústila v roce 2016 v realizaci velké výstavy „Cesta k modernitě. Sídliště Werkbundu 1927–1932“ v Muzeu architektury ve Vratislavi. Vyvrcholením společného úsilí pětice měst pod vedením Stuttgartu (s výjimkou Curychu) pak bylo získání významného evropského ocenění European Heritage Label.

Praha drží krok s Evropou

První část souboru vil na Babě vznikla jako reakce na iniciativu německého Werkbundu (Svazu německého díla) v meziválečném období 1927–1932. Ten ve jménu funkcionalismu a levicového okouzlení z kolektivního bydlení razil progresivní a odvážný přístup k výstavbě moderních sídlišť (kolonií) pro široké vrstvy. Nabízel tak i řešení bytové krize ve velkých evropských městech. Záměrem výstavby byla jednoduchost, hygieničnost, cenová dostupnost i rychlost stavby díky převratné technologii železobetonového skeletu a prefabrikovaným materiálům, které je možno složit jako skládačku. Výsledkem intenzivního propojení a spolupráce mezi evropskými dílenskými svazy byly výstavy nového bydlení. První sídliště Weissenhof bylo představeno jako součást výstavy Die Wohnung ve Stuttgartu v roce 1927. Vzniklo podle návrhu dnes již legendárních architektů jako Le Corbusier, Walter Gropius či Ludwig Mies van der Rohe (mj. autor funkcionalistické vily Tugendhat v Brně). Následovaly výstavy představující výstavbu kolonie Nový dům v Brně, polská Vratislav představila bytový komplex WuWA, Curych zase sídliště Neubühl. Praha prezentovala výstavbu Baby a Vídeň svou výstavní kolonii, na níž se podílel též prominentní architekt Adolf Loos. Nastupující fašismus však nebyl vůbec nakloněn společenskopolitickým experimentům moderny. Baba měla štěstí – řadí se k nejzachovalejším souborům Werkbundu nepoškozeným během 2. světové války.

Baba a její výjimečnost

Baba byla sice vystavěna jako jedna ze šesti dnes nejvíce ceněných obytných kolonií s cílem propagovat funkcionalistické bydlení, ovšem jako jediná je souborem individuálních vil soukromých investorů z řad tehdejších pokrokově smýšlejících osobností pražské společnosti. Svaz československého díla v čele s architektem Pavlem Janákem zakoupil tříhektarový pozemek na dejvické Babě (mezi kostelem Sv. Matěje a zříceninou Baba) a oslovil osobitou skupinu všestranných architektů a designérů moderny jako Ladislava Žáka, Evžena Linharta, Josefa Gočára či Hanu Kučerovou-Záveskou. Díky spojení osvícených architektů, stavitelů a neméně progresivně uvažujících investorů tak vznikl unikátní soubor moderních vil s terasami a plochými střechami šachovitého rozmístění skýtající obyvatelům každé vily nádherný výhled na panorama Prahy. Samozřejmostí byl i návrh zahrad a veřejného prostranství. Jediným cizincem byl holandský avantgardní architekt Mart Stam, který stavitele Jiřího Paličku a jeho ženu, textilní výtvarnici Emilii Paličkovou, na výstavě ve Stuttgartu natolik okouzli, že si ho vyžádali pro návrh své vily. Vila Palička je dnes příkladem citlivého přístupu k renovacím těchto architektonicko-urbanistických skvostů. Během desítek let od svého vzniku se většina vil a jejich okolí dočkala řady citlivějších či méně citlivých proměn. Získání prestižního ocenění pomůže usřípnout realizaci celkové revitalizace této městské památkové zóny ke spokojenosti jak místních obyvatel, tak i návštěvníků tohoto pražského skvostu.